

पूर्वांचल

Purwanchal National Daily

◆ वर्ष : २८ ◆ अद्यक्ष : २०६ ◆ पृष्ठ ४ ◆ वित्तमोड ◆ विसं. २०८० जेठ ३१ गते बुधवार (Wednesday, June 14, 2023) नेपाल सम्वत् १९४२ Web : www.purwanchaldaily.com ◆ मूल्य रु : ५/- भारतमा भार. : ४/-

सहाराविहीन तीन बालबालिकाको सहारा बन्यो सहारा नेपाल

भ्रापा, जेठ ३०। आमाको निधनपछि, अभिभावक विहीन बनेका विर्तामोड -४ सूर्योदय टोलका तीन बालबालिकाको सरक्षण सहारा नेपाल सहकारी संस्थाले गर्ने थाएको छ।

संस्थाले संरक्षण कार्यक्रम अन्तरगत निर्दिका दाहाल, निर्विका दाहाल र दुर्गेश दाहालको अभिभावकत्व गहण गर्ने जनाएको छ। संस्थाले उनीहरूको उच्च शिक्षासम्मको अध्ययनमा सहयोग पुऱ्याउने, उनीहरू बसिरहेको घरलाई पुऱ्याउने, निर्देशनसाथ आधारभूत अवश्यकताका सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने दुँगाको उच्चारामा सहयोग पुऱ्याउने, निर्देशनको व्यवस्थापन गर्ने अभिभावकत्व प्रदान गर्न तयार रहेको बताएको थिए।

केही दिन अधिक सञ्चारकर्मी भारत न्यौपानेले उनीहरूको विषयमा अत्यधिक विवरण दिएको थिए। न्यौपानेले सामाजिक सञ्चाल फे सबुकमार्फत जानकारी गराउदै सहारा अभिभावकत्व प्रदान गर्न तयार रहेको बताएको थिए।

न्यौपानेले सार्वजनिक गरेको भिडियो सामग्रीमा उनीहरूको बुवा डिप्रेसनले अवश्यकताका साथमा नरहरेको रोजगारीको व्यवस्था गर्ने र उल्लेखित सम्पूर्ण व्यवस्था मिलाउन स्थानीय निकाय

तथा सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्दै कानूनी प्रावधान मिलाउने संस्थाका कार्यकारी निर्देशक महेन्द्रकुमार गिरीले जानकारी दिए।

गिरीले उनीहरूको संरक्षणबाटे सामाजिक सञ्चाल फे सबुकमार्फत जानकारी गराउदै सहारा अभिभावकत्व प्रदान गर्न तयार रहेको बताएको थिए।

केही दिन अधिक सञ्चारकर्मी भारय

न्यौपानेले उनीहरूको विषयमा अत्यधिक विवरण दिएको थिए। न्यौपानेले सामाजिक सञ्चालमा उक्त सामग्री सार्वजनिक गरेका उनीहरूको संरक्षणको जिम्मा लिएको हो।

भिडियो प्रश्नारण भएको थिए। ६ वर्षीया दुर्घटको संरक्षणको जिम्मा सहारासे उनीहरूको व्यवस्थणा गरिएको थिए। ६ वर्षीया दुर्घटको संरक्षणको जिम्मा सहारासे उनीहरूको व्यवस्थणा गरिएको थिए।

भिडियो प्रश्नारण भएको थिए।

भिडियो प्रश

कोदो : विश्वभर चर्चा, नेपालमा 'उपेक्षा'

भाषा, जेठ ३०। आलोचकहरू भन्दछन् - कागजी योजनामा समेटिएका कैपौं कुशहरू कायांचयन भइरहेका छैन। त्यसलाई अधिकारीहरू अन्वीकार गर्दैनन् तर पहिलेको तुलनामा अहिले कोदोजन्य बालीप्रति सरकारको ध्यान बढेको दावी गरिन्छ।

आगामी वर्षको बजेटकै दुर्दा नम्बर- १०८ मा समेटिएको 'नयाँ जातका बाली' र नयाँ प्रविधि विकास गरिन्दै प्रसङ्गमा पनि कोदो छुटेको छैन। तीनै बुदालाई उद्धृत गर्दै करिपय कृषि अधिकारी भन्दछन् - 'कोदोलाई सरकारले योतिको गम्भीरताका साथ पाहेले लिएको थिएन।'

आगामी अर्थिक वर्षको बजेटमा समेटिएको एउटा नारा छ - रैथानेमा गर्व गर्नै। उक्त नाराका साथमा बजेटको दुर्दा नम्बर- ८८ मा भनिएको छ, - परम्परागत र प्राकृतिक तथा पोणपार्क रैथाने खाद्यालीको वीकू सरकारण गरी खेती रिस्टर गरिनेछ।

काण्ठाली प्रदेशलागत विभिन्न स्थानका मार्सी, कागुन, कोदो, फापर, जौ, लडे, सिमीलागायतका रैथाने बालीको उत्पादन खाच तथा व्यापार कम्पनीमार्फत खारिद गरिनेछ। अहिले पनि देशका विभिन्न भागमा कोदोजन्य बालीलाई 'कुन्त्रन' भनेहरू कैपौं छैन। तर केही वर्षदेखि सरकारको नीति तथा कायकम, बजेट र योजनामा कोदोजन्य बालीले पनि महत्व पाउदै आएको छ।

विवरण चर्चा

आउंदो साउदेखि लागू हुने नयाँ बजेटमा कोदोलाई पहिलेको तुलनामा कैपौं वाली 'वाली' महत्व दिइएको अधिकारीहरूको दावी छ।

तर त्यस्तो महत्व नेपालमा मात्र दिइको होइन किनभने उक्त बालीबाटे अहिले विश्वभर तै चाची भारिहरूको छ। र, त्यसको प्रमुख कारण हो - संयुक्त राष्ट्रसङ्गते सन् २०२३ लाई अन्तर्राष्ट्रिय कोदोजन्य बाली वर्ष क्षेत्रपाणा गर्नु। राष्ट्रसङ्गको अन्तर्राष्ट्रिय कोदोजन्य बाली वर्षका रूपमा मनाउने धोणपा गरिएको हो।

राष्ट्र सङ्घीय निकाय खाच तथा कृषि सङ्गठनका अनुसार कोदोको उपयोगिताबाटे जागरूकता फैलाउन र प्रयोगका रूपमा नीतिगत प्रभाव पार्न यस्तो धोणपा गरिएको हो।

उसका अनुसारा पोणपा र स्वास्थ्यका हिसाबले लाभकारी कोदो प्रतिकूल र परिवर्तनशील मौसमी परिस्थितिमा पनि खेतीका लागि उपयुक्त बाली हो।

राष्ट्रसङ्घीय अधिकारीहरू अहिले कोदो उत्पादन हुने राष्ट्रहरूले विभिन्न कार्यक्रम तथा योजना बनाएर कोदोजन्य बालीबाटे प्रचारप्रसारक गरिरहेका छन्। नेपालमा पनि सरकारले 'कोदोजन्य बालीबाटे' जनचेतना जगाउने र प्रवर्द्धन गर्ने कार्य गरिएको अधिकारीहरू बताउँछन्।

तर करिपय विज भन्दून् - कोदो बाली प्रवर्द्धनका

लागि गरिएका काम खासै प्रभावकारी छैनन् र अहिले पनि यसलाई बेवास्ता नै गरिएको छ।

क्षेत्र घट्दो, उत्पादन स्थिर

कृषि मन्त्रालयको विवरणअनुसार नेपालका ७० भन्दा बढी जिल्लाहरूमा कोदोजन्य बालीको खेती हुने गर्छ।

यसको खेती पहाडी तथा सिंचाइको सुविधा नभएका क्षेत्रमा देखै हुने गर्छ। तर पर्छिल्ला वर्षहरूमा कोदो खेती गर्ने कृषकको सङ्घयां गर्दै गरेको छ। अन्तर्राष्ट्रिय कोदोजन्य बाली बाट 'मनाउनका लागि सचिवालयसमेत तोकिएको सङ्घय निकाय बालीको खेती गर्ने गर्दै।

हालाहाल चामललाई मानिसको सामाजिक हैसियतसँग जोडेर हैनै गरियो, त्यसले कोदोका परिकार खानेलाई हैलाका दृष्टिले हैरिने हुवा यसको उपयोग हुन सकेको छैन - उनी भन्दून्। यो चामलजस्तो मिठा पनि नहुन भएकाले मानिसले यसलाई हेला गरेका हालान् जस्तो लाग्न तर जन चिङ मिठा हुन्छ त्यो धेरै खाइन्छ, अनि त्यसले शरीरलाई धेरै हानी गर्ने रहेका छन्।

नेपालमा कोदोको उत्पादन रिस्तर हरे पनि आयात हुने कम भए रोकिएको छैन। आयातको मात्रा कहिल बढ्ने र कहिले घट्दो तरिकारे भन्दूर विभागको विवरणले देखाउँछ। कृषि तथा पशुपाली विकास मन्त्रालयले गत वर्ष प्रकाशित गरेको तथाउँ अनुसार विगत १० वर्षमा कोदोजन्य बाली हुने क्षेत्रफल क्रमशः घट्दो कममा गएको खेतीबाट छ।

कोदो उत्पादनका उत्पादन रिस्तर हरे पनि आयात हुने बताउँछ। उक्ता भनाइमा सङ्गाइको दृष्टिकोणमा विवरणले देखाउँछ।

नेपालमा कोदोको उत्पादन रिस्तर हरे पनि आयात हुने कम भए रोकिएको छैन। आयातको मात्रा कहिल बढ्ने र देखिले घट्दो तरिकारे भन्दूर विभागको विवरणले देखाउँछ।

कृषि तथा पशुपाली विकास मन्त्रालयले गत वर्ष प्रकाशित गरेको तथाउँ अनुसार विगत १० वर्षमा कोदोजन्य बाली हुने क्षेत्रफल क्रमशः घट्दो कममा गएको खेतीबाट छ।

हाल नेपालको कूल दुई लाख ६० हजार हेक्टर बढ्ने क्षेत्रफलमा कोदो खेती हुने गरेको छ, भने उत्पादन वार्षिक ३ लाख २० हजार मेट्रिक टनको हाराहारीमा छ। कोदोजन्य बालीको विभिन्न प्रकार रहेका छैन। त्यसमध्ये उपालमा मध्य खेती हुने गरेको श्रेष्ठ बताउँछन्। उनका भनाइमा नेपालमा मध्य खेती हुने गरेको कोदो, कागुनु, जुनेतो र चिनो हुन्। कोदोको खेती देशका सबैजायो भूमध्याम हुन्छ भने कागुनु र चिनोजस्ता बालीको खेती विशेषगरी परिचमी भएगामा हुने गर्दै।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय खाच तथा कृषि सङ्गठनका अनुसार कोदो परिपोलो अन्तमा पर्दछ। अन्तर्राष्ट्रिय कोदोजन्य बाली वर्षको प्रचारप्रसारका लागि उसले बनाएका सामग्रीमा कोदोलाई फाइबर, एन्टिअसेंडेन्ट, प्रेटिन र मिनरलयुक्त खाच भएको छ्या यसमाला आइरनको मात्रा पाइने र ग्लुटन नभएको उसले उल्लेख गरेको छ।

हेता गरिएको बाली

सांस्कृतिक खाच तथा विवरणमा पनि कञ्चन भनिएको र धेरैले गरिवको खानाका रूपमा अर्थात्काले नेपालमा कोदो परिहलेखि नै हेलामा परेको बाली बनेको छ।

हालो गरिएको बाली

सांस्कृतिक खाच तथा विवरणमा पनि कञ्चन भनिएको र धेरैले गरिवको खानाका रूपमा अर्थात्काले नेपालमा कोदोलाई फाइबर, एन्टिअसेंडेन्ट, प्रेटिन र ग्लुटन यसलाई अनुसार आइरनको मात्रा पाइने र ग्लुटन नभएको छ।

तीभन्दा धेरै पनि हुनसक्छन् तर अहिले सङ्गतम हामीले सङ्गत गरेको बाली हो।

तीभन्दा धेरै पनि हुनसक्छन् तर अहिले खाली हो।

कृषिमा भविष्य खोज्दै पराजुली

लक्ष्मी उप्रेती

मैचीनगर, जेठ ३०। युवाहरू त्रैशिक रोजगारिका लागि विदेशिएका खबर आइहँदा भाषा प्रभास मैचीनगर-५ काँकरभिट्टाका ५३ वर्षीय रुद्रप्रसाद पराजुली भने व्यवसायिक कृषि कर्मसा लागेका छन्।

होके दिन नेपाली युवा रोजगारको अवसर सौज्जै विदेशिहँदा मैचीनगरका पराजुली भने व्यवसायिक रुपमा कृषि क्षेत्रमा लागेर नै आफ्नो भविष्य खोजी रहेका छन्। उनी जस्ता युवै युवा कृषिको संख्या जिल्लामा दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको छ। जिल्लामा पछिलो समयमा कृषिलाई व्यवसायिक बनाएर लगानी गर्ने र अनुदान माग गर्ने युवा किसानको संख्या पनि बढी हुँदै गएको छ। तर, पराजुली भने कहिँकैबाट अनुदान नहिँ व्यवसाय शुरू गरेका छन्।

आपाना आम्दानीको कुनै स्रोत नहुँदा बाहिरीमुलक धाउँदै आएका युवाहरूका लागि पराजुलीले पछिलो समय कृषि, पशुपालन र व्यापार-व्यवसायलाई मुख्य आम्दानीको स्रोतको

रुपमा प्राथमिकता दिएर गर्न सके आफैनै देशमा पनि गर्न सकिने तुदाहरण पेश गरेका छन्। तमात्र होइन पछिलो समय व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्ती पालनमा युवाको आकर्षण खडिरेको छ भन्ने कुरा समेत पराजुली भने व्यवसायिक कृषि कर्मसा लागेका छन्।

हुन त पराजुली पनि वैदेशिक रोजगारिका लागि युजराता पुरोका थिए। तुडै वर्षसम्म त्याको हिरा कामबाट घरको जग्गो नाटरेपछि मोटरसाइकल र साइकल ख्याल राखेका गर्न थाले। त्यसले पनि जीवन चल्ने अवस्था नदेखेको इलेक्ट्रिसियनतर लागे। नौ वर्ष गुजरातमा काम गरी नेपाल फक्केपछि त्यही इलेक्ट्रिसियन कामलाई निरन्तरता दिए। जसोतसो परिवार त त्यही पेशेवाट पाल्दै आएका उनी अलिले आएर व्यवसाय पनि आफ्नो भविष्य नदेखेपछि कृषि व्यवसायका रुपमा बाचा, कुख्यापालन गरेका हुन्।

उनले विदेशोकोभन्दा आफ्ने गाउँधरमा राम्रो कमाइ कुनै स्रोत देखेका छन्। मैचीनगर-७ मा आठ कुट्टा जग्गा खालिद गरेका करिब ५० देखि ६५ लाख रुपैयाँ खर्च गरेर उनले पशुपंक्ती व्यवसाय

शुरू गरेका छन्। चार कडा जमीनमा करिब १८ लाख रुपैयाँ बारबारको लगानीमा फार्म सञ्चालन त्याएका हुन्। वरिपरी तारको जाती र व्यवस्थित पर्सालिले फार्मको सरकारा गरेको छ। फर्ममा सात बटा कोठा छन्। चार कडा मासाखोस्ती लगाएका छन्। खासका लागि मैके र सुपर निपिया लगाएका छन्। पंक्तीका लागि कुख्यापालाई दिने चारोको व्यवस्थापन गरेका छन्।

फार्ममा साता र ठूला गरेर विभिन्न जातका २९ वटा खसी बाचा, चारवटा गाई, २४ वटा हास, १५ वटा टर्की, २६ वटा कुख्यारा र छ, वटा तित्रा पालेका छन्। खसी पाँच केजीदेखि १८ केजीसम्मका छन्। 'घरपरिवार त्यागेर अरुको देशमा गएर मजदुरी गर्नुभन्दा आफ्नो गाउँधरमा केही व्यवसाय गर्ना आम्दानी बढानका साथै आत्मसन्तुष्टी पनि हाँदोरहेको' -पराजुलीले भनेन् 'अहिले यस व्यवसायबाट आम्दानी शुरू नभए पनि एक वर्षपछिको व्यवसायका रुपमा बाचा, कुख्यापालन गरेका छन्। आफ्ने व्यवसाय शुरूतात गरेपछि आन्दानीका स्रोत बढानुका साथै आर्थिकरुपमा सबल हुने उनको भनाइ छ।

व्यावसायिकरुपमा पशुपालन गर्दा दुवै दम्पती स्वरोजगार हुनाका साथै घरायाशी गर्जो टार्न सहयोग पुने उनले बताए। 'मैले आफ्नो जीवनकालमा धेरै वर्ष भारतमा मजदुरी गरें तर केही प्रगति गर्न सकिन बल अलिले आयआजको बाटो खुले जस्तो अनुभव भइरहेको छ।' -उनले भने। अहिले पराजुलीले मासिक सात हजार रुपैयाँ दिएर एक जनालाई रोजगार दिएका छन्।

विहानको किसिमिसर्सग फार्मडै नौ बजेसम्म उनी आफ्नै फार्ममा भेटिन्छन्। पशुपंक्तीका लागि आवश्यक घासका लागि थप १० कडा जमीन भाडामा लिएर घासको खेती समेत शुरू गरेका कारण पशुपंक्तीलाई खाचान्नको अभाव नहुने उनको तक छ। खसीबाचामा लाग्ने पीपीआर महामारी तथा पक्षीमा लाग्ने रोगबिरुद्ध पशु प्रार्थिकरुपमा समय समयमा परामर्श लिने योजना उनको छ।

कार्यभिट्टा बहुमुखी क्याम्पसका वर्षारुद्ध अध्यापक शिक्षा संकाय प्रमुख हेमुकुमार खड्का नेपालमा किल्पाली सम्मानको पेशा नवानाएसम्म विकास हुन नसक्ने बताउँछन्। कथि क्षेत्रमा युवाको आर्क्षण नवदेशसम्म यसले गुणात्मक फडिको मार्न नसक्ने हुँदा कृषिमा कान्ति गर्दै साच्चैका कृपिकहरूलाई अनुदान दिनुपर्ने, विभिन्न कार्यक्रम त्याएर कृपित्रित आर्क्षण गर्न सरोकारवालाहरू गम्भीर बन्ने समय आएको स्पष्ट पार।

निर्वाहमुखी कृषिलाई निर्यातमुखी बनाउन राज्यको नीतिले पनि तात्पत्रिक असर पार्न भन्नै खड्काले प्रवित्तिमैत्री सिस्पलाई रासकारले प्रोत्साहन गर्नुपर्नेमा जोड दिए। स्थानीय सरकारले पनि यहीको उत्तानलाई प्रोत्साहन गर्न सके यस्ता कर्ममा अन्त मानिसको समेत आर्क्षण हुने देखिन्छ। सरकारले दिएको अनुदान भनेको खानलाई मात्र होइन, केही गरेर देखाउनपर्न भन्ने व्यवसायी समेत लाग्न जस्ती छ। विदेशीको लामो रामाइ वाचा पाल्न शुरू गरेका स्थानीय एक युवा बाचापालन गरेका रामो आम्दानी गर्ने युवाको लाग्ने सफल भएका छन्।

कुमरखोद र घैलाङ्गुब्बामा प्रहरी भवन उद्घाटन

भद्रपुर, जेठ ३०। भापास्थित इलाका

प्रहरी कार्यालय कुमरखोद र घैलाङ्गुब्बामा नवानिर्मात दुई बटा कार्यालय भवन सञ्चालनमा आएको छ।

कोशी प्रदेश सरकारको प्रहरी कार्यालय विराटनगरका प्रमुख प्रहरी नायव महानिरीक्षक (डीआइजी) राजेशनाथ वास्तोलाले सोमवार छुडाङ्गुद्वारे कार्यक्रमका बीच दुवै नवानिर्मात प्रहरी कार्यालय भवनको उद्घाटन गरेका हुन्।

डीआइजी बास्तोलाले शिलालेख अनावरण गरी उद्घाटन गरेसँग दुवै नयाँ भवन सञ्चालनमा आएको हो। उद्घाटन कार्यक्रमलाई निर्माण सेवा प्रालिकाठमाडाले लिएको थिए। टक्कारार दुई करोड ३५ लाख रुपैयाँ दृष्टि देखाउनपर्न भन्ने घैलाङ्गुब्बामा टेक्का दुई करोड ३२ लाख १३ हजार छ, सय १३ रुपैयाँ ७७ पैसामा लिएको थिए।

२०७६ जेठ १६ गते कुमरखोदको भवन निर्माणको सम्पूर्णता गरेको टक्कालाले भवन निर्माण आर्क्षणीय भारतीय राष्ट्रिय सरकारले दुई करोड ३५ लाख रुपैयाँ दृष्टि देखाउनपर्न भन्ने घैलाङ्गुब्बामा टेक्का दुई करोड ३२ लाख १३ हजार छ, सय १३ रुपैयाँ ७७ पैसामा लिएको थिए।

२०७६ जेठ १६ गते कुमरखोदको भवन निर्माणको सम्पूर्णता गरेको टक्कालाले भवन आर्क्षणीय भारतीय राष्ट्रिय सरकारले दुई करोड ३५ लाख १३ हजार छ, सय १३ रुपैयाँ ७७ पैसामा लिएको थिए।

देवभूमी अंग्रेजी विद्यालयमा स्वास्थ्य शिविर

विद्यार्थीमा आँखा एलर्जी, दूषितोष, सुख्खापन, टेहो आँखा लगायतको समस्या देखिएको वितामोड आँखा अस्पतालकी नेत्र सहायक रञ्जु अयोलाले जानकारी दिइन्। यस्तै दाँत परिक्षण गरिएका मध्ये एक सय ७५ जनामा दाँतको समस्या देखिएको न्यू हिमाल डेन्टलका डा. आशिष भण्डारी देखिएको वितामोड आँखा अस्पतालकी नेत्र सहायक रञ्जु अयोलाले जानकारी दिइन्।

सामान्य दाँतको देखिएको वितामोड आँखा अस्पतालकी नेत्र सहायक रञ्जु अयोलाले जानकारी दिइन्।

ताप्लेजुड-पाथीभरा सफल यात्रा
वितामोडबाट फिदिम, ताप्लेजुड हुँदै पाथीभरा मन्दिरसम्म साथै थेच्म्ब, मेमेडुसम्मको सफल यात्राका लागि हामीलाई सम्भानुहोस्।

ज्ञानः दावा तामाड
ठाणाना:- मैचीनगर-१०, भापा
पोलेसी नं:- २००३७९०
कम्पनी नामः लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.
सम्पर्कः ९८१४९१७७४

तिशेष उपचार अब बिता आयुर्वेदमा
दाढ, कम्मर, गर्दन, प्यारालाईसिस, पायरस्ट, फिस्टुला, ग्रास्टिक, पिनास, कोलेस्ट्रल, पत्थरी, राग्नाको उपचार।

सम्पर्क

बिता आयुर्वेद एण्ट फिजियोथेरेपी सेन्टर वितामोड, राजामोड एण्ट किलिङ
फोनः ०२३-५३२३८६६, ५१०९६६६६
मोबाइलः ९८०५०००३३३

हाइजोनी तथा नसाका समस्याहरूको सफल उपचार

प्रूर्वाञ्चलकै पहिलो तथा एकमात्र फरक चिकित्साको उपचार स्पार्क प्रूर्वाञ्चल अस्पतालमा फरक चिकित्साको उपचार हाइजोनी तथा नसाका बिरामीहरूको सफल उपचार।

जाँच तथा उपचार हुने समस्याहरू

- गर्भ, ढाक, कम्मर दुख, डिस्प्रोलायास, नसा च्यापिएको, हड्डी खिल्पेको